

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-9156.110.2.101-108>
УДК 342.951

Черкунов О. В., кандидат юридичних наук, докторант кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет (м. Ужгород, Україна)

e-mail: cherkunov.alex@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-8880-6955>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В МИТНИХ ОРГАНАХ

У статті здійснено ґрунтовне дослідження методологічних засад правового аналізу публічної служби в митних органах України, що розглядається як складний державно-правовий феномен у контексті сучасних викликів публічного управління, процесу євроінтеграції та інституційного реформування. Висвітлено ключові проблеми методологічного забезпечення юридичних досліджень у сфері публічної служби й обґрунтовано необхідність переосмислення дослідницьких підходів.

Наголошено на тому, що методологія в юридичному пізнанні не може зводитися лише до сукупності інструментів, а має розглядатися як цілісна система філософських, світоглядних, логічних і спеціально-наукових засад, які визначають внутрішню логіку дослідження, його евристичну глибину та здатність продукувати науково обґрунтовані й практично значущі результати.

У статті доведено, що ефективне правове дослідження публічної служби в митних органах потребує застосування міжметодологічного підходу, який поєднує формально-юридичний, логіко-семантичний, системно-структурний, системно-функціональний, порівняльно-правовий, історико-правовий, діалектичний, статистичний та інші методи.

Окрему увагу приділено функціональному потенціалу кожного із зазначених методів. Показано, що, наприклад, формально-юридичний метод дає змогу забезпечити аналіз чинного нормативно-правового масиву, тоді як системно-функціональний – дослідити ефективність регуляторного механізму в досягненні стратегічних завдань митної служби. За допомогою порівняльно-правового методу можливо виявити релевантні європейські моделі публічної служби, а методу документального аналізу – дослідити адміністративну практику в її конкретному прояві. Також підкреслюється роль статистичного аналізу як інструмента для оцінювання результативності й динаміки кадрових процесів у митній службі.

Узагальнено, що методологічна багатогранність, адаптивність та орієнтація на комплексне бачення правової дійсності є запорукою наукової повноти й прикладної ефективності дослідження.

Ключові слова: публічна служба, митні органи, правове регулювання, методологія, правове дослідження, формально-юридичний метод, системний підхід, метод публічного адміністрування, євроінтеграція, інституційна спроможність.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації системи публічного управління, зростання ролі інституційної ефективності й потреби в адаптації до європейських стандартів проблема науково обґрунтованої методології дослідження правового регулювання публічної служби в митних органах набуває особливої актуальності. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених методам правового пізнання та загальним аспектам функціонування публічної служби, досі відчувається дефіцит системного підходу саме до методологічного забезпечення досліджень публічної служби в митних органах. Отже, виникає потреба переосмислення підходів до методології юридичного дослідження в цій сфері з урахуванням складності правової реальності, динаміки інституційних змін і міждисциплінарного характеру самого об'єкта аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах сучасної правової науки проблему методологічного забезпечення дослідження державно-правових явищ, зокрема публічної служби, активно розробляють вітчизняні дослідники. У працях М. П. Будзин-

ського, В. А. Буслинського, С. Д. Гусарева, Т. А. Занфірової, М. І. Іншина, М. С. Кельмана, О. Г. Мурашина, Г. Я. Пришляк, В. М. Селіванова, О. Д. Тихомирова порушуються питання сутності методології як системи наукового пізнання, визначаються її структурні компоненти, а також окреслюються критерії доцільності застосування тих чи інших методів.

Загальною тенденцією є переосмислення методології не як технічного елемента дослідження, а як цілісної філософсько-наукової конструкції, що визначає логіку, глибину та якість пізнання правової реальності. Зокрема, акцентується на багаторівневому характері методології, що охоплює як загальнонаукові, так і спеціально-юридичні підходи, а також необхідності індивідуалізації методів відповідно до обраного предмета дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є формулювання й обґрунтування цілісної методологічної моделі правового дослідження публічної служби в митних органах України, що дає змогу подолати фрагментарність чинних підходів і забезпечити міждисциплінарну аналітичну глибину.

На основі аналізу сучасних наукових джерел і правових практик у сфері публічної служби виявлено недостатню розробленість саме методологічних засад її правового аналізу в контексті інституційної трансформації та євроінтеграційних процесів.

Стаття має на меті окреслити сукупність дослідницьких підходів і методів, що є релевантними для дослідження публічної служби в митних органах, уточнити їх функціональне призначення й запропонувати системну рамку їх застосування відповідно до викликів правового регулювання в трансформаційний період.

Виклад основного матеріалу. Як слушно зауважує О. В. Хорошенюк, публічна служба за своєю сутністю є, з одного боку, інтегрованим інститутом суспільства, покликаним реагувати на виклики й суперечності соціального розвитку, а з іншого – особливою сферою діяльності людини, що охоплює всі типи державних, комунальних, громадських установ, організацій і підприємств, де забезпечується практична реалізація конституційних гарантій, державної політики та стратегічних і тактичних інтересів суспільства [1, с. 142].

Система публічної служби, як і будь-яка інша соціально-правова система, не є сталою чи раз і назавжди визначеною конструкцією. Її розвиток органічно пов'язаний із динамікою суспільного життя, зміною запитів громадян і трансформацією державної політики. У державах із високим рівнем розвитку громадянського суспільства публічна служба, як правило, ґрунтується на принципах конструктивної взаємодії між її інституційними елементами та засадах соціального партнерства. Така система функціонує в умовах відкритості й підзвітності перед суспільством, що зумовлює її здатність оперативно реагувати на потреби громадян і суспільства загалом [2, с. 101].

У цьому контексті публічна служба в митних органах постає як специфічна організаційно-правова форма реалізації функцій держави у сфері митної справи. Її ключове призначення полягає не лише в адмініструванні митних платежів і виконанні митних формальностей, а й у забезпеченні публічного інтересу шляхом реалізації своїх функцій. З огляду на все більший вплив процесів глобалізації, євроінтеграції та цифровізації, роль публічної служби в митних органах суттєво трансформується, що, своєю чергою, вимагає переосмислення її правового регулювання відповідно до нових викликів.

Формування ефективної моделі публічної служби в системі митних органів неможливе без чіткого науково-методологічного підходу до її вивчення. У правовій науці саме методологія слугує фундаментом для об'єктивного, цілісного й концептуально виваженого аналізу предмета дослідження. У цьому зв'язку надзвичайної ваги набуває про-

блема визначення та класифікації методологічних підходів до дослідження правового регулювання публічної служби в митних органах, а також оцінювання їх евристичної спроможності й прикладного потенціалу в умовах правової трансформації.

Методологія – це вчення, цілісна теорія з поняттями й категоріями, світогляд, через призму яких і здійснюється пізнання з допомогою методів відповідно до технології їх застосування – методики [3, с. 6].

В енциклопедичній літературі термін «метод» тлумачиться у двох значеннях: 1) як спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; 2) як прийом або система прийомів, що застосовуються в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо) [4, с. 692].

Як слушно підкреслює В. М. Селіванов, єдиним ефективним засобом формування сучасних соціально-правових механізмів організації й управління суспільними процесами є наукове пізнання об'єктивної дійсності, яка за своєю природою є складною, динамічною та внутрішньо нестабільною. Така природа суспільного життя зумовлює відносність будь-якого наукового знання й прогнозів, зокрема, у правовій сфері. Водночас вона ж вимагає постійного осмислення й удосконалення методологічних засад дослідження, а також оновлення пізнавальних засобів, які використовуються в юридичній науці [5, с. 330].

У юридичній науці поняття «методологія» здебільшого трактується як сукупність теоретичних засад і способів організації наукового пізнання, що забезпечують його внутрішню логіку, цілісність і послідовність [6, с. 26]. При цьому під методологічною основою дослідження варто розуміти систему базових положень, які не виводяться із самого дослідження, а існують поза ним як передумови наукового аналізу [7, с. 14–15]. Саме вони визначають підхід до предмета, характер застосовуваних методів та обсяг допустимих узагальнень.

У науковій літературі методологія юридичної науки розглядається як багатогранне утворення, що охоплює як систему наукових підходів, методів, прийомів і засобів дослідження, так і вчення про їх застосування у сфері пізнання державно-правових явищ. Так, М. С. Кельман та О. Г. Мурашин акцентують на двоєдиному розумінні методології – як практичного інструментарію дослідження та як теоретичного вчення про його застосування [8, с. 20].

Г. Я. Пришляк, у свою чергу, підкреслює, що методологія сучасної юридичної науки – це не статична конструкція, а сукупність теоретичних засад, логічних прийомів і конкретних способів дослідження, яка здатна адаптуватися до специфіки кожного окремого державно-правового феномену. У процесі вивчення таких явищ, на її думку, нерідко формується унікальна, контекстуально зумовлена методологічна модель [9, с. 37].

Найширший підхід демонструють С. Д. Гусарев та О. Д. Тихомиров, розглядаючи методологію як складне багаторівневе утворення. До її змісту вони зараховують структуру правового знання, закономірності розвитку правових теорій, понятійний апарат науки, типологію методів, наукову мову, а також методики, процедури й форми формалізації дослідницької діяльності [10, с. 68].

Таким чином, сучасне уявлення про методологію юридичної науки поєднує як загальнонауковий, так і спеціально-юридичний рівень пізнання, забезпечуючи цілісне розуміння предмета дослідження, обґрунтованість його висновків і релевантність практичному застосуванню.

У сучасній юридичній науці методологія розглядається не лише як сукупність абстрактних теоретичних принципів чи формальний інструментарій дослідника, а як цілісна концептуальна основа, що охоплює світоглядні засади, понятійний апарат,

логіку побудови наукового пізнання й технології його практичного застосування. Методологія є своєрідною інтелектуальною рамкою, у межах якої здійснюється наукове пізнання державно-правових явищ. Вона визначає не тільки те, що саме підлягає дослідженню, а й те, як саме варто осмислювати предмет дослідження з огляду на його системну складність, динамічність і взаємозв'язок із соціально-політичними процесами.

На нашу думку, методологія юридичного дослідження – це інтегрована система світоглядних, загальнонаукових і спеціально-юридичних принципів, підходів і способів наукового пізнання, що забезпечують концептуальну цілісність, внутрішню логічність та евристичну продуктивність дослідження правової дійсності, зокрема державно-правових явищ. Вона включає як теоретичне вчення про методи, так і практичні механізми їх застосування в конкретному дослідницькому контексті.

Термін «метод», у свою чергу, варто тлумачити як структурований і цілеспрямований спосіб пізнання правової реальності, що дає змогу виявити закономірності її функціонування, систематизувати емпіричні й теоретичні дані та сформулювати обґрунтовані висновки й наукові прогнози. Метод – це не просто техніка чи прийом, а свідомо обраний дослідницький шлях, зумовлений природою об'єкта, завданнями дослідження й методологічними орієнтирами, на які спирається дослідник.

Отже, методологія й метод співвідносяться як теоретичний каркас і практичний інструмент: перша окреслює філософію й логіку дослідження, а другий реалізує її у формі конкретних аналітичних дій. Їх взаємозв'язок є принципово важливим для забезпечення наукової обґрунтованості, структурної завершеності й ціннісної релевантності юридичного знання.

Сучасна наукова дискусія довкола методології правових досліджень засвідчує її багатовимірне значення. Як слушно підкреслюється в юридичній літературі, методологія не обмежується лише технічним забезпеченням процесу пізнання. Вона є водночас і теорією організації дослідницької діяльності, і системою гносеологічних орієнтирів, що формують світогляд дослідника, забезпечують усвідомлення предмета дослідження й визначають межі його пізнання [11, с. 217]. Така багатоконпонентність методології дає змогу інтегрувати філософські, логічні й інструментальні компоненти пізнання в єдину структуру, яка слугує науково обґрунтованою основою правового аналізу.

Практика застосування методології в дослідженнях, присвячених публічній службі, зокрема в контексті службово-трудова правовідносин державних службовців, демонструє переваги комплексного підходу до вибору методів. У наукових роботах простежується використання логіко-семантичного методу для поглиблення змісту правових понять, методу сходження від абстрактного до конкретного – для виявлення системного характеру державно-службових інститутів, а також класифікаційного, системно-структурного й функціонального методів – для побудови внутрішньої моделі правовідносин. Застосування методів документального аналізу і статистики дає змогу дослідити фактичні аспекти правового статусу службовців, тоді як порівняльно-правовий і структурно-логічний методи – виокремити напрями реформування правового регулювання службово-трудова відносин [12, с. 5].

Комплексне методологічне забезпечення застосовується й у сфері адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення Національної поліції України. Дослідження в цій площині базується на широкому арсеналі методів: історико-правовий – дає змогу простежити еволюцію відповідних правових інститутів; діалектичний – розкриває внутрішні суперечності правових категорій і понять; логіко-семантичний і метод переходу від загального до окремого – допомагають конкретизувати

предмет дослідження. Також застосовуються методи системного підходу, класифікації, індукції, порівняльно-правового аналізу, компаративного дослідження й документального аналізу. Усі ці методи сприяють глибокому розкриттю структурно-функціональних характеристик правового регулювання й адаптації зарубіжного досвіду до національного контексту [13, с. 8].

Комплексність, динамічність і міждисциплінарність феномена публічної служби в митних органах зумовлюють необхідність використання багаторівневої методології, що поєднує як загальнонаукові, так і спеціально-юридичні методи. Застосування методів має бути не механічним, а функціонально вмотивованим – виходячи зі специфіки об'єкта, предмета й мети дослідження.

У межах наукового дослідження публічної служби в митних органах доцільно спиратися на такі ключові методи: 1) формально-юридичний метод є базовим для будь-якого правового дослідження. Він дає змогу проаналізувати нормативно-правові акти, що регламентують статус публічних службовців у митних органах, зокрема Закон України «Про державну службу», Митний кодекс України й підзаконні нормативно-правові акти. За допомогою цього методу визначається структура, внутрішня логіка й системна узгодженість нормативних положень; 2) системно-структурний метод дає змогу розглядати публічну службу в митних органах як цілісну правову систему з її внутрішніми елементами: суб'єктами, функціями, процедурами, механізмами відповідальності. Він допомагає виявити структурні взаємозв'язки між елементами правового інституту, а також дослідити ієрархію норм, органів і механізмів реалізації публічної служби; 3) системно-функціональний метод, акцент у якому ставиться на виконуваних функції, які реалізуються через правове регулювання публічної служби. За його допомогою можна з'ясувати, якою мірою чинне правове забезпечення відповідає стратегічним та оперативним функціям митної служби – забезпеченню митного контролю, адмініструванню митних платежів, захисту інтересів держави тощо; 4) порівняльно-правовий метод дає можливість зіставити національне правове регулювання публічної служби в митних органах із відповідними моделями, наприклад, країн Європейського Союзу, виявити як спільні риси (універсальні стандарти публічної служби), так і специфіку правового механізму, а також сформулювати рекомендації щодо імплементації кращих міжнародних практик; 5) історико-правовий метод дає змогу дослідити етапи становлення і трансформації правового регулювання публічної служби в митних органах України. Завдяки цьому методу простежується, як змінювалося нормативне підґрунтя, правовий статус посадової особи митного органу, функціональне навантаження служби в різні історичні періоди – від радянської моделі до сучасної євроінтеграційної парадигми; 6) логіко-семантичний метод має фундаментальне значення для уточнення змісту базових понять, таких як «публічна служба», «посадова особа», «професійна етика», «публічний інтерес», «функції митних органів». У його межах аналізуються значення термінів у правових актах і науковій літературі, що сприяє формуванню точного понятійного апарату; 7) діалектичний метод застосовується для розуміння суперечливості й змінності правового регулювання. Наприклад, із його допомогою можна осмислити, як суспільні трансформації (війна, реформи, цифровізація) впливають на зміст і функції публічної служби в митних органах, а також виявити внутрішні суперечності між нормами, їх відставання від потреб практики; 8) метод класифікації є важливим у процесі типологізації публічних службовців, правових норм, організаційних моделей митної служби тощо, дає змогу систематизувати матеріал і вивести аналітичні узагальнення на основі логічно впорядкованих груп; 9) метод документального аналізу дає можливість дослідити не лише нормативно-правові джерела, а й внутрішні документи Держмитслужби, посадові інструкції, накази, положення про структурні

підрозділи й подалі, що забезпечує розуміння практичного функціонування правового регулювання; 10) статистичний метод допомагає виявити кількісні закономірності, наприклад, динаміку плинності кадрів, порушень дисципліни, рівень мотивації та професійної ефективності посадових осіб митних органів, дані статистики дають змогу об'єктивувати наукові висновки.

Застосування зазначених методів у сукупності не лише забезпечує багатогранний аналіз предмета дослідження, а й дає змогу сформулювати обґрунтовані теоретичні положення та практичні рекомендації для вдосконалення правового регулювання публічної служби в митних органах. Такий міжметодологічний підхід уможливорює не ізольоване вивчення норм, а цілісне осмислення функціонування правового механізму як складної, відкритої та динамічної системи.

Висновки. Дослідження дало змогу сформулювати методологічну модель правового аналізу публічної служби в митних органах як цілісної інституційної системи.

Обґрунтовано, що для забезпечення наукової повноти й прикладної ефективності правового дослідження необхідним є поєднання формально-юридичного, системно-функціонального, порівняльно-правового, історико-правового, статистичного й інших методів у межах міжметодологічного підходу.

Запропонована методологічна рамка дає змогу подолати фрагментарність наявних дослідницьких практик, забезпечити релевантність правового аналізу сучасним викликам публічного управління, євроінтеграції та цифрової трансформації, а також сформулювати концептуальні орієнтири для вдосконалення регулювання публічної служби в митних органах.

Практична значущість запропонованого підходу полягає у створенні підґрунтя для модернізації нормативного забезпечення митної служби й підвищення її інституційної спроможності. Комплексне методологічне забезпечення дає змогу уникнути редукаціонізму під час аналізу правових явищ у динамічному соціально-правовому середовищі.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні галузевих методик правового аналізу інституцій публічної служби, адаптації методології до цифрового правового середовища, а також поглибленні міждисциплінарного діалогу між правовою наукою, публічним адмініструванням та соціологією управління.

Окрему увагу варто приділити розробленню індикаторів ефективності правового регулювання в публічній службі, що можуть ґрунтуватися на синтезі правових, статистичних та управлінських даних.

Використані джерела:

1. Хорошенко О. В. Моделі організації публічної служби: порівняльний аналіз та пропозиції для України. *Державне управління: теорія та практика*. 2014. № 1. С. 140–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2014_1_18.

2. Сergygin S., Pysmennyi I., Lipovska N. Трансформація публічної служби в інститут суспільної взаємодії в умовах глобальної світової кризи. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8. № 3. DOI: <https://doi.org/10.15421/152073>.

3. Костицький М. В. Деякі питання методології юридичної науки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 3–11.

4. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда, А. А. Бурячка, В. О. Винника, Г. М. Гнатюка та ін. Київ, 1973. Т. 4. 840 с.

5. Селіванов В. М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти : монографія. Київ, 2002. 724 с.

6. Цвік М. В., Петришин О. В. Загальна теорія держави і права : підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. Харків, 2009. 584 с.

7. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів 5 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного

рівня «магістр» спеціальностей: «Облік і аудит», «Менеджмент організацій», «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)». Харків, 2011. 76 с.

8. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави та права : підручник. Київ, 2005. 607 с.

9. Пришляк Г. Я. Методологія дослідження демократичного контролю в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2013. № 1. С. 35–37.

10. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (основи юридичної діяльності) : навчальний посібник. Київ, 2005. 655 с.

11. Занфірова Т. А. Методологічні засади трудових правовідносин у філософії права : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.12. Запоріжжя, 2011. 461 с.

12. Іншин М. І. Проблеми правового регулювання праці державних службовців України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2005. 39 с.

13. Будзинський М. П. Адміністративно-правове регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2008. 20 с.

References:

1. Khoroshenyuk, O. V. (2014). Modeli orhanizatsii publichnoi sluzhby: porivnialnyi analiz ta propozyitsii dlia Ukrainy [Models of public service organization: comparative analysis and proposals for Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka – Public Administration: Theory and Practice*, (1), 140–150. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2014_1_18 [in Ukrainian].

2. SerioGIN, S., Pysmennyi, I., & Lypovska, N. (2020). Transformatsiia publichnoi sluzhby v instytut suspilnoi vzaïmodii v umovakh hlobalnoi svitovoi kryzy [Transformation of public service into an institution of social interaction under conditions of the global crisis]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Aspects of Public Administration*, 8 (3). <https://doi.org/10.15421/152073> [in Ukrainian].

3. Kostytskyi, M. V. (2013). Deiaki pytannia metodolohii yurydychnoi nauky [Some issues of legal science methodology]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, (1), 3–11 [in Ukrainian].

4. SloVnyk ukraïnskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. (1973). Vol. 4. Bilodid, I. K., Buriachok, A. A., Vynnyk, V. O., Hnatiuk, H. M., et al. (Eds.). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

5. Selivanov, V. M. (2002). Pravo i vlada suverennoi Ukrainy: metodolohichni aspekty [Law and power of sovereign Ukraine: methodological aspects]: Monohrafiia. Kyiv: In Yure [in Ukrainian].

6. Tsvik, M. V., & Petryshyn, O. V. (2009). Zahalna teoriia derzhavy i prava: pidruchnyk dlia studentiv yurydychnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv [General theory of state and law: textbook for law students]: Pidruchnyk. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

7. Rassokha, I. M. (2011). Konspekt lektsii z navchalnoi dystsypliny «Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen» [Lecture notes on the academic discipline «Methodology and organization of scientific research»]: Navchalnyi posibnyk. Kharkiv: KhNAMH [in Ukrainian].

8. Kelman, M. S., & Murashyn, O. H. (2005). Zahalna teoriia derzhavy ta prava [General theory of state and law]: Pidruchnyk. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].

9. Pryshliak, H. Ya. (2013). Metodolohiia doslidzhennia demokratychnoho kontroliu v Ukraini [Methodology of research on democratic control in Ukraine]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economics. Finance. Law*, (1), 35–37 [in Ukrainian].

10. Husariev, S. D., & Tykhomyrov, O. D. (2005). Yurydychna deontolohiia (osnovy yurydychnoi diialnosti) [Legal deontology (fundamentals of legal activity)]: Navchalnyi posibnyk. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

11. Zanfirova, T. A. (2011). Metodolohichni zasady trudovykh pravovidnosyn u filosofii prava [Methodological foundations of labor legal relations in the philosophy of law]. *Doctor's thesis*. Zaporizhzhia [in Ukrainian].

12. Inshyn, M. I. (2005). Problemy pravovoho rehuliuвання pratsi derzhavnykh sluzhbovtiv Ukrainy [Problems of legal regulation of public servants' labor]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian].

13. Budzynskyi, M. P. (2008). Administratyvno-pravove rehuliuвання u sferi kadrovoho zabezpechennia Natsionalnoi politsii Ukrainy [Administrative and legal regulation in the field of personnel support of the National Police of Ukraine]. *Extended abstract of Candidates thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

Cherkunov O., Candidate of Law, Postdoctoral Student at the Department of Administrative, Financial, and Information Law of the State University "Uzhhorod National University" (Uzhhorod, Ukraine)

METHODOLOGICAL APPROACHES TO STUDYING LEGAL REGULATION OF PUBLIC SERVICE IN CUSTOMS AUTHORITIES

This article presents an in-depth exploration of the methodological foundations for legal analysis of public service within the customs authorities of Ukraine. The customs public service is examined as a complex legal and administrative phenomenon, situated within the broader context of contemporary challenges in public governance, European integration, and institutional reform. The study identifies key issues concerning the methodological framework of legal research in the sphere of public service.

It is emphasized that legal methodology should not be reduced to a mere collection of technical tools. Rather, it must be understood as a coherent system of philosophical, epistemological, logical, and disciplinary principles that shape the internal logic of inquiry, define its heuristic capacity, and determine its ability to generate scientifically grounded and practically meaningful outcomes. The article argues that effective legal inquiry into customs public service requires a trans-methodological approach that integrates formal-legal, logical-semantic, system-structural, system-functional, comparative-legal, historical-legal, dialectical, and statistical methods, among others.

Particular attention is paid to the functional potential of each of these methodological tools. For instance, the formal-legal method allows for a precise analysis of the current regulatory framework, whereas the system-functional approach enables an assessment of the effectiveness of legal regulation in achieving the strategic goals of the customs service. The comparative-legal method helps identify relevant European models of public service, while document analysis provides insight into the specific manifestations of administrative practice. The role of statistical analysis is also highlighted, especially in evaluating performance and the dynamics of human resource processes within the customs system.

Keywords: public service, customs authorities, legal regulation, methodology, legal research, formal legal method, system-based approach, public administration approach, European integration, institutional capacity.